MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

DISCIPLINA DE EXAMEN:
CULTURĂ CIVICĂ

2015

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează profesorilor care susţin examenul naţional de definitivare în învăţământul preuniversitar în specializarea *Cultură civică*. Conţinutul şi structura programei sunt elaborate în aşa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educaţional.

Absolvenţii facultăţilor de profil şi profesorii care susţin examenul la disciplina *Cultură civică* pot preda în învăţământul preuniversitar discipline socio-umane, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaţionalizează profilul profesorului de discipline socio-umane, urmărind:

- cunoaşterea conţinuturilor fundamentale şi a principalelor tendinţe în evoluţia disciplinei *Cultură civică*, precum şi a metodicii disciplinei;
- probarea capacităţilor necesare pentru proiectarea, realizarea şi evaluarea activităţilor didactice;
- demonstrarea abilităţilor de comunicare, empatice şi de cooperare necesare realizării actului educaţional.

B. Competenţe ale profesorului de discipline socio-umane

Programa vizează anumite competenţe ale profesorului de discipline socio-umane, competenţe pe care acesta trebuie să şi le dezvolte şi să le probeze pe parcursul desfăşurării activităţii didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competenţe sunt:

- utilizarea cunoştinţelor de specialitate, a achiziţiilor din domeniul didacticii disciplinei în proiectarea, realizarea şi evaluarea activităţilor didactice;
- utilizarea principalelor documente şcolare reglatoare: planuri-cadru, programe şcolare, programe pentru examene naţionale;
- proiectarea unor activităţi didactice bazate pe metode interactive pentru formarea competenţelor specifice domeniului;
- utilizarea unor strategii didactice care încurajează dezvoltarea gândirii critice a elevului, rezolvarea de probleme şi utilizarea noilor tehnologii;
- proiectarea şi realizarea dezvoltărilor curriculare intra- şi interdisciplinare;
- adecvarea demersurilor didactice la particularităţile de vârstă ale colectivului de elevi;
- construirea un climat educativ stimulativ şi eficient care încurajează interacţiunea socială pozitivă, motivaţia intrinsecă şi implicarea activă a elevului în învăţare.

C. Tematica pentru disciplina de specialitate

I. AUTORITATEA

1. Teorii despre stat
2. Exercitarea puterii în stat. Forme de guvernare şi regimuri politice: regimuri democratice, autoritare şi totalitare
3. Raporturi între cetăţeni şi autorităţi
4. Statele moderne şi constituţionalismul
5. Constituţiile epocii moderne; exemple reprezentative

II. LIBERTATEA ŞI RESPONSABILITATEA

1. Distincţia între libertatea personală, libertatea politică şi libertatea economică
2. Libertate pozitivă şi libertate negativă; libertăţile publice
3. Limite ale libertăţii; privarea de libertate
4. Participarea cetăţenească şi responsabilitatea

III. DREPTATEA ŞI EGALITATEA

1. Tipuri de dreptate
2. Justiţia ca instituţie de apărare a dreptăţii
3. Dreptatea, egalitatea şi inegalitatea; tipuri de egalitate
4. Egalitatea şanselor şi egalitatea în faţa legii

IV. PROPRIETATEA

1. Formele proprietăţii şi evoluţia lor
2. Dreptul la proprietate; calitatea de proprietar
3. Proprietatea privată şi economia de piaţă
4. Economia de piaţă şi democraţia în România

V. IDENTITATE NAŢIONALĂ ŞI EUROPEANĂ

1. Identitate naţională şi patriotism; sentimentul naţional, conştiinţa naţională
2. Complexitatea identităţii personale în prezent: identităţi multiple

3. Alterări ale patriotismului: xenofobia, şovinismul, demagogia
4. România şi integrarea Euro-atlantică

VI. ETICĂ ŞI CIVISM

1. Omul-fiinţă morală
2. Valori, norme şi obligaţii moral-civice
3. Atitudini şi comportamente moral-civice
4. Dileme morale şi responsabilitate moral-civică

VII. DREPTURILE OMULUI ŞI DREPTURILE COPILULUI

1. Declaraţia Universală a Drepturilor Omului:
   - istoric
   - tipuri de drepturi
   - drepturile fundamentale ale omului şi responsabilităţile asociate
2. Promovarea şi respectarea drepturilor omului
3. Convenţia ONU cu privire la Drepturile Copilului:
   - istoric
   - principii generale ale convenţiei
   - drepturile fundamentale ale copilului şi responsabilităţile asociate
4. Promovarea şi respectarea drepturilor copilului

VIII. RAPORTUL CETĂTEAN-STAT ÎN SOCIETATEA DEMOCRATRICĂ

1. Mass-media şi opinia publică
   a) Mass - media: definiţie, clasificări, funcţii
   b) Opinia publică; rolul mediilor în formarea opiniei publice
   c) Libertatea presei; libertate şi responsabilitate în producerea, transmiterea şi receptarea mesajului promovat/transmis prin mass-media; prejudecăţi şi stereotipuri
2. Cetăţenia şi practicile democratice
   a) Societatea civilă şi iniţiativele cetăţeneşti (iniţiative în comunităţile locale, iniţiative legislative etc.)
   b) Dreptul de asociere
   c) Alegerile şi votul
   d) Participarea la luarea deciziei publice şi la controlul aplicării acesteia în contextul democraţiei reprezentative şi al formelor de manifestare a democraţiei directe

D. Bibliografie pentru disciplina de specialitate

1. *** Constituţia României
2. *** Convenţia ONU cu privire la Drepturile Copilului
3. *** Declaraţia Universală a Drepturilor Omului
4. *** Referendumul naţional privind revizuirea Constituţiei României, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, Bucureşti, 2003
5. Ioan Muraru, Simina Tănăsescu, „Drept constituţional şi instituţii politice”, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2001
6. Gabriel Almond, Sidney Verba, „Cultura civică”, Ed. Du Style, Bucureşti, 1996
7. Raymond Aron, „Democraţie şi totalitarism”, Ed. All, Bucureşti, 2001
8. Robert Dahl, „Poliarhiile”, Ed. Du Style, Bucureşti, 1998
9. Adrian Paul Iliescu, Emanuel-Mihail Socaciu, „Fundamentele gândirii politice moderne. Antologie comentată”, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
10. Jakub Karpinski, „ABC-ul democraţiei”, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1993
11. Arend Lijphart, „Modele ale democraţiei”, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
12. Pierre Manent, „Originile politicii moderne”, Ed. Nemira, Bucureşti, 2000
13. J. St. Mill, „Despre libertate” , Ed. Humanitas, Bucureşti, 2001
14. Adrian Miroiu (coord.), „Teorii ale dreptăţii”, Ed. Alternative, Bucureşti, 1997
15. Adrian Miroiu (coord.), „Etica aplicată”, Ed. Alternative, Bucureşti, 1995
16. Karl R. Popper, „Societatea deschisă şi duşmanii ei”, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1990
17. Jean-Jacques Rousseau, „Discurs asupra inegalităţii dintre oameni”, Ed. Antet, Bucureşti, 2001
18. Dominique Schnapper şi Christian Bachelier, „Ce este cetăţenia?”, Ed. Polirom, Iaşi, 2001
19. George Voicu, „Pluripartidismul”, Ed. All, Bucureşti, 1998
20. Mihai Coman, „Mass media, mit şi ritual. O perspectivă antropologică”, Ed. Polirom, Iaşi, 2005
21. Petru Iluţ, „Valori, atitudini şi comportamente sociale. Teme actuale de psihosociologie”, Ed. Polirom, Iaşi, 2005

NOTĂ: Bibliografia pentru disciplina de specialitate include **manualele cuprinse în Catalogul manualelor şcolare valabile în învăţământul preuniversitar, în anul şcolar în care se susţine examenul.**

E. Tematica pentru didactica disciplinei de specialitate

I. Proiectarea, organizarea şi desfăşurarea activităţii didactice

1. Componentele Curriculumului naţional: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferenţiat, curriculum la decizia şcolii/ curriculum în dezvoltare locală), programe şcolare; alţi termeni de referinţă ai curriculumului naţional: arii curriculare, discipline, module. Manuale şcolare şi auxiliare curriculare.
2. Proiectarea curriculumului la decizia şcolii/ curriculumului în dezvoltare locală: aprofundare/ extindere/ opţional ca disciplină nouă.
3. Competenţele predării-învăţării-evaluării la disciplinele socio-umane: competenţe generale, competenţe specifice.
4. Proiectarea activităţii didactice: planificare calendaristică, proiectarea unităţii de învăţare, proiectarea de activităţi de învăţare intra-, inter- şi transdisciplinare.

II. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învăţare-evaluare

1. Metode didactice: caracterizare, clasificare; utilizarea metodelor centrate pe elev/ tehnicilor de învăţare prin cooperare.
2. Forme de organizare a activităţii didactice: caracterizare, clasificare.
3. Mijloacele de învăţământ utilizate în activitatea didactică: caracterizare, funcţii, clasificare.
4. Utilizarea tehnologiei informaţiei şi comunicării în construirea unor medii active de instruire.

III. Evaluarea procesului instructiv-educativ

1. Evaluarea de proces: obiective, caracterizare, funcţii, tipologie.
2. Metode de evaluare: caracterizare, tipologie.
3. Instrumente de evaluare: caracterizare, calităţi (validitate, fidelitate, obiectivitate şi aplicabilitate).
4. Tipologia itemilor: definiţie, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalităţi de evaluare şi de notare.
5. Elaborarea probelor scrise: proiectarea testului docimologic, matricea de specificaţii.

F. Bibliografie pentru didactica disciplinei de specialitate

1. Ion Albulescu, Mirela Albulescu, „Didactica disciplinelor socio-umane”, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 1999
2. Muşata Bocoş, Dana Jucan, „Fundamentele pedagogiei. Teoria şi metodologia curriculum-ului. Repere şi instrumente didactice pentru formarea profesorilor”, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2008
3. Lucian Ciolan, „Învăţarea integrată - fundamente pentru un curriculum transdisciplinar”, Ed. Polirom, Iaşi, 2008
4. Carmen Creţu, „Curriculum individualizat şi personalizat”, Ed. Polirom, Iaşi, 1998
5. Sorin Cristea, „Dicţionar de termeni pedagogici”, E.D.P., Bucureşti, 1998
6. Constantin Cucoş, „Pedagogie generală”, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
7. Constantin Cucoş, „Psihopedagogie”, Ed. Polirom, Iaşi, 2005
8. Louis D’Hainaut, „Interdisciplinaritate şi integrare”, în Programe de învăţământ şi educaţie permanentă, EDP, Bucureşti, 1981
9. Basarab Nicolescu, „Transdisciplinaritatea. Manifest”, Ed. Polirom, Iaşi, 1999
10. Florina Oţet, Nicoleta Liţoiu, Sorin Spineanu-Dobrotă, „Ghid de evaluare pentru ştiinţele socio-umane”, Ed. ProGnosis, Bucureşti, 2000
11. Paloma Petrescu, Viorica Pop, „Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situaţiilor de învăţare”, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2007
12. Adrian Stoica (coord.), „Evaluarea curentă şi examenele”, Ed. ProGnosis, Bucureşti, 2001
13. Eugen Stoica (coord.), Marius Avram, Sorin Spineanu-Dobrotă, Angela Teşileanu, „Ghid de evaluare la disciplinele socio-umane”, Ed. ERC Press, Bucureşti, 2011
14. *** „Ghid metodologic pentru aplicarea programelor şcolare din Aria curriculară Om şi societate. Învăţământ liceal”, MEC – CNC, Ed. Aramis Print, Bucureşti, 2002

NOTĂ: Bibliografia pentru didactica de specialitate include **planurile-cadru şi programele şcolare pentru disciplina *Cultură civică* valabile în anul şcolar în care se susţine examenul.**